

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA VALSTYBINĖS KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJOS VEIKLA

2007 m. gruodžio 22 d. Nr. VA-P2-20-23-17
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 2-ojo audito departamento direktorės Zitos Valatkienės
2007-07-09 pavedimą Nr. P2-20-23

Auditą atliko valstybiniai auditoriai:
Renata Vaitulionienė (grupės vadovė)
Vaida Barizienė
Aleksandr Gaitanži

Auditas pradėtas 2007-07-09
Auditas baigtas 2007-11-28

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

1997 m. vasario 10 d. įsteigta nuolat veikianti institucija - Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija. Jos veiklos tikslas – sukurti patikimą, skaidrią, nepriklausomą elektros energetikos, gamtinių dujų, centralizuotos šilumos ir vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių ekonominio reguliavimo sistemą, ginančią pažeistus vartotojų interesus, objektyviai sprendžiant rinkos dalyvių ginčus bei skatinant efektyvią reguliuojamų įmonių veiklą.

Audito subjektas – Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, kuri nustato valstybės reguliuojamas kainas elektros, gamtinių dujų, šilumos, vandens ir transporto sektoriuose, rengia, derina ir tvirtina kainų ir tarifų nustatymo metodikas, vykdo licencijas turinčių įmonių priežiūrą, nagrinėja vartotojų skundus ir vykdo kitas Komisijai teisės aktuose nustatytas funkcijas.

Audito tikslas – įvertinti Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos veiklos efektyvumą.

Audito metu vertinome:

- Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos veiklos reglamentavimą.
- Valstybinės kainų ir energetikos komisijos finansavimo būdus.
- Energetikos įmonių licencijavimą ir licencijuojamos veiklos priežiūrą bei kaip vykdoma įmonių licencijuojamos veiklos kontrolė.
- Metodikų, rengimo, derinimo ir tvirtinimo procesą ir kaip užtikrinama metodikų kokybė.
- Skundų nagrinėjimo procesą ir kaip užtikrinamas Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos vykdomos veiklos viešumas.

Audito metu nustatėme:

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija reguliuoja penkis skirtingus sektorius: elektros, gamtinių dujų, šilumos, vandens ir transporto. Šiuos sektorius reglamentuojantys teisės aktai ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nuostatai nustato jos funkcijas, tačiau nėra vieno teisės akto, kuriame būtų nustatytas jos statusas, tikslai arba pagrindiniai uždaviniai, funkcijos, teisės, atsakomybė ir išsamiai reglamentuoti visi veiklos klausimai.

Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra aiškiai nustatyta, kas yra komisija: ar tik penki nariai, ar penki nariai ir administracija. Nėra atskirai nustatytos komisijos narių funkcijos, neregamentuotas komisijos narių pasiskirstymas kuruojamomis sritimis.

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisijos finansavimas neužtikrina reguliuotojo nepriklausomumo, taip pat nesudaro galimybės įdarbinti ir išlaikyti darbuotojus, samdyti kvalifikuotus ekspertus, tobulinti dirbančių specialistų kvalifikaciją.

Nepakankamai suderinti atskirų energetikos sektorių licencijavimo veiklą reglamentuojantys teisės aktai trukdo Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai efektyviai vykdyti licencijuojamos veiklos priežiūrą. Jos vidaus teisės akte trūksta tikslių kriterijų, pagal kuriuos būtų galima objektyviai ir visapusiškai įvertinti, ar užtikrinamas licencijuojamos veiklos kiekvienos sąlygos vykdymas įmonėse. Valstybinėje kainų ir energetikos kontrolės komisijoje nereglamentuoti licencijuojamos veiklos patikrinimų grafiko sudarymo principai ir tikrinimų atrankos kriterijai.

Ne visuose Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyta metodikų rengimo funkcija, o pati komisija taip pat nėra parengusi vidaus teisės akto, reglamentuojančio metodikų rengimo tvarką ir procedūras. Rengiant metodikas nedalyvauja moksliniai ekspertai. Dėl šių priežasčių atsiranda nekokybiškų metodikų rengimo rizika. Valstybinėje kainų ir energetikos kontrolės komisijoje nėra vieningo ir aiškaus metodikų derinimo proceso.

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija per mažai dėmesio skiria skundų priežasčių analizei, visuomenės informavimui ir nesudaro sąlygų informacijos sklaidai.

Pateikėme rekomendacijas:

Atsižvelgiant į Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos atliekamų funkcijų svarbą visuomenei ir siekiant užtikrinti jos nepriklausomumą, Lietuvos Respublikos Vyriausybei siūlome inicijuoti sprendimą dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos veiklos reglamentavimo specialiu įstatymu tikslingumo, svarstyti galimybę keisti Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos finansavimo sistemą, įvertinti ir suderinti skirtinguose energetikos sektoriuose taikomų licencijavimo taisyklių nuostatas, nustatyti išsamų, vieningą kainų nustatymo metodikų rengimo, derinimo ir tvirtinimo proceso reglamentavimą.

Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai siūlome nustatyti kiekvienam komisijos nariui jo koordinuojamas ir kontroliuojamas veiklos sritis, parengti administracijos nuostatus, įmonės technologinio, finansinio ir vadybinio pajėgumo įvertinimo tvarką papildyti kriterijais, kurie užtikrintų objektyvų ir visapusišką visų licencijavimo veiklos sąlygų įvertinimą. Taip pat siūloma papildyti Energetikos įmonių licencijavimo ir priežiūros taisykles, numatant patikrinimų grafiko sudarymo bei patikrinimų įmonėse vykdymo procedūras, ir svarstyti galimybę šias taisykles taikyti ir kituose Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos skyriuose. Siekiant kokybiško metodikų parengimo, siūlome parengti vidaus teisės aktą, reglamentuojantį kainų nustatymo metodikų rengimo tvarką ir procedūras, papildyti Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos skyrių nuostatus, numatant metodikų rengimo ir derinimo funkcijas, svarstyti galimybę į metodikų rengimo procesą įtraukti mokslinius ekspertus. Siekiant didesnio visuomenės pasitikėjimo Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija, numatyti papildomas priemones skundų priežasčių analizei ir visuomenės informavimui.